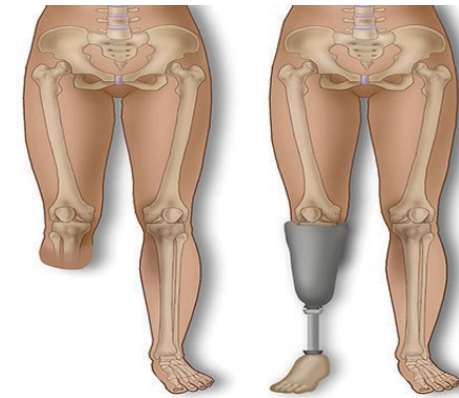

❖ شرح روش

گاهی اوقات بیمار به دنبال آسیب‌های وارده دچار صدمات شدیدی در اندام می‌شود که بارها برای حفظ آن اندام تحت عمل جراحی قرار می‌گیرد و در نهایت گرچه اندام حفظ می‌شود ولی کارایی آن در حدی افت می‌کند که عملاً مزاحم زندگی است تا کمکی برای آن. با عمل جراحی آمپوتاسیون یا قطع اندام می‌توان از آسیب بیشتر به اندام‌ها جلوگیری کرد. قطع عضو بیشتر در مردان و در اندام تحتانی مانند پاها انجام می‌شود. تصمیم به قطع عضو هم برای پزشک و هم برای بیمار مشکل است. اکثر بیماران بعد از قطع اندام دچار افسردگی می‌شوند.

❖ دلایل انجام

✓ آترواسکلروز یا سخت شدن عروق یا تصلب شرایین بیشتر در سنین بالا ایجاد شده و موجب کاهش خونرسانی به قسمتی از اندام، مرگ بافت‌ها و سیاه شدن آن می‌شود. رشد میکروب‌ها در درون این بافت‌ها و ورود آن به جریان خون

می‌توانند موجب مرگ بیمار شوند. یکی از شایع‌ترین علل اختلال عروقی اندام، دیابت یا مرض قند است. آسیب شدید اندام و عدم انجام پیوند عضو

❖ عوارض احتمالی

بعد از انجام جراحی قطع عضو ممکن است به علت رعایت نکردن برخی نکات عوارضی ایجاد شود. بعضی از این عوارض زودرس هستند و در چند روز بعد از انجام عمل جراحی ایجاد می‌شوند و بعضی دیگر دیررس بوده و به تدریج ایجاد می‌شوند.

عوارض زودرس عبارتند از:

- ✓ عفونت: بعد از هر عمل جراحی قطع عضو ممکن است عفونت ایجاد شود. این عفونت ممکن است سطحی باشد که ممکن است با تجویز آنتی‌بیوتیک بهبود یابد و یا ممکن است عمقی باشد که در این صورت بیمار باید مجدداً تحت عمل جراحی قرار گرفته تا بافت‌های مرده و عفونی و ترشحات چرکی خارج شوند.
- ✓ نکروز و سیاه شدن قسمتی از استامپ: گاهی اوقات جریان خون قسمتی از پوست استامپ کم بوده که موجب می‌شود آن قسمت سیاه شده و سلول‌های آن بمیرند. بافت مرده باید حتماً توسط جراحی خارج شود تا خطر عفونت از بین برود.
- ✓ هماتوم: هماتوم به معنای تجمع خون در یک فضای بسته است و بعد از قطع عضو معمولاً از عروق خونی که خوب بسته نشده‌اند ایجاد می‌شود. در این موارد باید هماتوم خارج شود و استامپ پانسمان فشاری شود تا مجدداً خونریزی نکند. باقی ماندن هماتوم در بافت می‌تواند خطر ایجاد عفونت را بیشتر کند.

✓ لخته شدن خون در وریدهای اندام: برای پیشگیری از لخته شدن خون در اندام بعد از جراحی داروهای خاصی به بیمار داده می‌شود.

عوارض بلند مدت عبارتند از:

- ✓ اندام شبیحی یا فانتوم: گاهی اوقات فرد درد شدیدی را در قسمتی از اندام که وجود ندارد احساس می‌کند.
- ✓ درد استامپ: این درد در محل قطع عضو احساس می‌شود و به علت رشد غیر معمول انتهای عصب‌های قطع شده اندام است.
- ✓ زخم فشاری: گاهی اوقات به علت فیت نبودن استامپ در سوکت یا به علت لق شدن سوکت ناشی از لاغر شدن استامپ ممکن است به قسمت‌هایی از استامپ فشار زیادی وارد شود. ابتدا پوست قسمت‌هایی از استامپ قرمز می‌شود و بعد از مدتی تاول زده و زخم می‌شود. درمان این وضعیت این است که تغییراتی در سوکت داده شود تا با استامپ هماهنگ شود. در صورت موثر نبودن ممکن است نیاز به جراحی مجدد استامپ وجود داشته باشد.
- ✓ محدودیت حرکت مفصل: در صورتی که نرمش‌های لازم بعد از عمل جراحی قطع عضو به درستی انجام نشوند ممکن است مفصل نزدیک به محل قطع دچار خشکی و محدودیت حرکتی شود. درمان این عارضه به دست آوردن مجدد دامنه حرکتی مفصل با فیزیوتراپی (انجام نرمش‌هایی کششی مفصل) است و در صورت موفقیت آمیز نبودن ممکن است نیاز به عمل جراحی وجود داشته باشد.

❖ روش انجام

پزشک جراح باید به گونه‌ای عمل جراحی را انجام دهد تا بیمار بعد از جراحی مشکل زیادی با باقیمانده اندام نداشته باشد و بتواند از اندام مصنوعی بهتر استفاده کند. باقیمانده اندام قطع شده را استامپ می‌گویند و قسمتی خالی از اندام مصنوعی که استامپ در آن قرار گرفته و فیت می‌شود را سوکت می‌گویند. عمل جراحی قطع عضو باید طوری انجام شود که:

- ✓ استامپ درد نداشته باشد.
- ✓ طول استامپ به اندازه کافی بلند باشد که اتصال آن با اندام مصنوعی به راحتی صورت گیرد.
- ✓ دامنه حرکتی مفصل مجاور استامپ به اندازه کافی باشد.
- ✓ عضلات باقیمانده در استامپ قدرت کافی را برای به حرکت درآوردن اندام مصنوعی داشته باشد.
- ✓ استامپ عفونت نداشته باشد.
- ✓ شکل استامپ طوری باشد که بتوان برای آن اندام مصنوعی مناسبی درست کرد.
- ✓ پزشک ارتوپد استخوان اندام را از جایی قطع می‌کند که طول کافی برای یک اتصال خوب و محکم با اندام مصنوعی را داشته باشد. بنابراین استخوان در فاصله مناسبی از مفصل به صورت عرضی با اره قطع شده و سپس لبه‌های آن با سوهان گرد می‌شود تا به پوست فشار وارد نکند. عضلات پایین‌تر از محل برش استخوان، تاندون‌های اندام در محل قطع استخوان، عروق در کمی بالاتر از محل قطع استخوان و عصب‌های اندام چند سانتیمتر بالاتر از محل قطع استخوان بریده می‌شوند.

❖ فعالیت

پس از انجام آمیوتاسیون فعالیت خود را به صورت زیر تنظیم نمائید:

- ✓ فعالیت به تدریج افزایش یابد تا از خستگی جلوگیری شود.
- ✓ به انجام ورزش‌های سبک بپردازید و از انجام ورزش‌های شدید بدنی اجتناب کنید.
- ✓ زیاد نرمش و ورزش کنید.
- ✓ معمولا بعد از جراحی، در صورت اجازه پزشک می‌توانید با واکر یا عصای زیر بغل راه بروید ولی تا چند هفته و تا زمان گذاشتن پروتز برای انجام کارهای روزمره به کمک نیاز دارید که باید در برنامه‌ریزی قبل از جراحی به این نکته توجه داشت.

❖ رژیم غذایی و تغذیه

پس از انجام آمیوتاسیون رژیم غذایی خود را به صورت زیر تنظیم نمائید:

- ✓ برای تسریع التیام بافت نرم و استخوان، از رژیم غذایی پرپروتئین و پرکالری استفاده کنید.
- ✓ جهت پیشگیری از یبوست از رژیم پرفیبر (میوه‌ها و سبزیجات) حاوی سبوس و مایعات فراوان استفاده کنید.
- ✓ غذای سالم مانند میوه، سبزیجات، غلات، لبنیات کم چرب و ماهی بخورید.
- ✓ صرف سبزیجات و مرکبات و آب میوه‌های تازه حاوی ویتامین C، می‌تواند به بهبود سریعتر زخم کمک کند.

❖ در چه شرایطی به پزشک مراجعه نمایید؟

- ✓ در فواصل منظم و مشخص شده توسط پزشک جهت ادامه درمان
- ✓ درد شدید در محل استامپ که با ضد دردهای معمولی تسکین نیابد.
- ✓ درد و قرمزی در محل زخم
- ✓ ترشح چرکی از زخم
- ✓ خونریزی از محل استامپ
- ✓ تب و لرز
- ✓ بی‌اشتهایی

تاریخ تولید محتوا: بهار ۱۴۰۲

منبع: واحد آموزش بیمار، خانم سعیدی کیا